

Sveiciens maniem radiem Āfrikā, Arābijā, Laukskolā un Zvejniekos!

Tuvojas mana kārtējā jubileja, un līdz ar to sajūta, ka dzīve kļuvusi ļoti paredzama, varbūt pat nedaudz vienmuļa, ko varētu raksturot apmēram šādi: *Gribas baltu gulbju...* Vienīgi jautājums – kas varētu būt šis gulbis un kur to meklēt?

Teksts
MĀRCIS AUZIŅŠ,
LU rektors

...starp Austrālijas aborigēniem var atrast manus, nezīnu, kuras paaudzes, brālēnus un māšīcas. Kamēr daudzī no mūsu senčiem labi jutās Arābijas pussalā un palika tur uz dzīvi.

ievietojot speciālā sterilā mēģenē, aizsūtīt to uz laboratoriju analīzēm.

Pagāja dažas nedēļas, mani gēni tika izanalizēti un es saņēmu savu genealoģisko spriedumu. Varēju sākt konstruēt savu ģimenes koku. Tas nebija tāds ģimenes koks, kādu visbiežāk mēģinām izzināt. Tas nestāstīja, kas ir bijis un kurā pagastā dzīvojis mans vectēvs un kurā vectēva tēvs. Tas bija ģimenes koks dažu desmitu tūkstošu gadu garumā. Mani agrākie apzinātie senči, gribas teikt – mana ģimene, izrādās, nāk no Austrumāfrikas, no vietas, kur mūsdienās atrodas Etiopija, Kenija vai varbūt Tanzānija. Jā, jā – izrādās, mēs visi šobrīd uz mīļās Zemītes dzīvojošie nākam no turienes. Iespējams, mums visiem pašos pirmsākumos patiešām ir bijusi viena māte. Kādreiz to mēdz saukt par Āfrikas Ievu. Taču mūsu tālākie ceļi, kā jau katrā ģimenē, ir bijuši ļoti dažādi.

Savu ceļojumu pasaulē mēs iesākām pirms apmēram 50 000 gadiem. Arī tad, tāpat kā tagad, bija globālā sasilsana, atkāpās ledāji. Toreiz pat Sahāras tuksnesis uz neilgu laiku kļuva par zaļu savannu. Un tā nu mēs nepalaidām garām šo izdevību un, sekojot zvēriem, ko medījām, devāmies uz ziemeļiem. Pagāja tikai nēka pieci tūkstoši gadu, un mēs jau bijām Tuvajos Austrumos – Arābijas pussalā. Uzņēmīgākie no maniem senčiem ilgi nekavējās un devās gar okeāna krastu tālāk, līdz nonāca Austrālijā. Tur starp Austrālijas aborigēniem var atrast manus, nezīnu, kuras paaudzes, brālēnus un māšīcas. Kamēr daudzī no mūsu senčiem labi jutās Arābijas pussalā un palika tur uz dzīvi, mani vecvecvec...tēvi, nedaudz pakavējoties Arābijas zaļajās ganībās, nolēma pārcelties. Pa to laiku globālo sasilsanu bija nomainījis vēsāks laiks. Sahāra no zaļām plavām atkal bija pārvērtusies tuksnesī, un mājupceļš maniem senčiem bija nogriezts. Ļoti jau gribas domāt, ka ne tikai neiespējāmība doties atpakaļ, bet arī alkas ieraudzīt kaut ko jaunu, izjust ko vēl nebijuši bija tas, kas urdīja mūsu ģimēni doties uz priekšu.

Viena daļa devās uz Centrālās ziemeļiem indoeiropiešiem, bet mūsu ģimene nolēma doties uz ziemeļrietumiem – uz Balkāniem – un galu galā nonāca Centrāleiropā. Tieši mūsu ģimene bija tā, kas atnesa Eiropai tā laika augstās tehnoloģijas. Arī tad tehnoloģijas un inovācijas bija progresa pamatā. Mēs iemācījāmies no akmens izveidot īpaši asu

bultu asmeņus. Arī māksla mums nebija sveša. Tieši mēs esam tie, kas pirmie Eiropā novērtējām sievišķās formas un sākām akmeni atveidot savu ļoti kuplo sirdsdāmu, bet varbūt dieviešu (bet varbūt tas bija viens un tas pats) formas, ko mūsdienās mēdz saukt par akmens laikmeta Venerām.

Ledus segai atkāpjoties pirms apmēram 15 000 gadu, mūsu ģimene bija pirmā, kas visdrīzāk jau no Balkāniem devās Ziemeļeiropas virzienā un to kolonizēja. Jā, jā, mēs jau te bijām, pirms seīti ieradās mūsu Indoeiropiešu izcelsmes radi, kuri izmeta līkumu uz Centrālās ziemeļiem un atnāca šurp kādus desmit tūkstošu gadu vēlāk. Tieši mēs esam istie šīs zemes aborigēni.

Ir ļoti iespējams, ka arī kareivīgie piedzīvojumu meklētāji vikingi nāk no maniem tiešajiem senčiem. Vikingu bieži iebukumī Britu salās, iespējams, ļauj izskaidrot, kādēļ manu senču gēni bieži tiek atrasti gan Dienvidfrancijas iedzīvotāju, gan arī ķeltu asinīs. Droši vien kāds no viņiem ir bijis arī ķeltu viedāis – druids. Varbūt tieši tāpēc vasaras saulgriežu laikā mani pārņem tāds neizskaidrojams nemiers? Senču asinīs sauc?

Šādu stāstu pauz manu gēnu analīze. Varbūt esmu mazliet vilies. Izskatās, ka mana ģimene tā isti nemaz nepieder pie tām baltu ciltīm, kas tagadējā Latvijas teritorijā ienāca no Eirāzijas stepēm tikai pāris tūkstošu gadu pirms mūsu ēras. No otras puses, varbūt varu būt īpaši lepnis. Tas nozīmē, ka piederu pie šīs vietas «aborigēniem», pie tiem, kas seīti dzīvojuši jau ilgi pirms baltu ciltīm. Mana ģimene jau pirms desmit tūkstošiem gadu dzīvoja Daugavas krastos, piemēram, vietā, ko arheologi tagad sauc par Laukskolas apmetni. Tikai pavisam nesen, pirms dažiem tūkstošiem gadu, viņus tur nomainīja baltu ciltis – ienācēji šajā zemē. Vai pie Burtnieku ezera vietā, ko tagad sauc par Zvejnieku apmetni. Interesanti, kā viņi, mani tālie senči, sauca Baltijas jūru, Daugavu vai Burtnieku ezeru? Noteikti taču viņiem bija savi vārdi šiem ūdeņiem. Vēsturieki apgalvo,

ka ūdeņu nosaukumi ir tie, kas visilgāk saglabājas valodā. Pašlaik šajās vietās – Laukskolā, Zvejniekos – no pirmā acu uzmetiena nav nekā īpaša. Tomēr mani tās rada nemieru. Vairāk uz samānismu noskaņoti cilvēki saka, ka tur ir īpaša enerģētika. Nezīnu, kā ar enerģētiku, bet pavisam noteikti tur kaut kas ir. Interesanti, pieķeru sevi pie sajūtas, ka šīs vietas mani ietekmē daudz vairāk nekā, piemēram, Āraišu ezerpils. Āraišos taču ir daudz vairāk konkrētu objektu, kas varētu raisīt iztēli. Tomēr sajūtas ir ļoti atšķirīgas.

Jā, un vēl man bērniībā ļoti patika šķirstīt grāmatu *Arābijas nakts jeb Tūkstošu un vienas nakts pasakas*. Vai tas arī no maniem tālajiem senčiem, šoreiz Arābijas pussalā, vai varbūt tam bija pavisam citi iemesli?

Līdzīgi es jutos Maltas salas neolīta laika akmens templos. Patiesībā tie ir akmens krāvumi, kas tikai ļoti aptuveni ļauj nojaust par to, kas seīti bijis pirms daudzām tūkstošgadēm. Starp citu, šajos templos ir atrasta viena no senākajām kuplās miesasbūves Venerām. Vai to veidojuši mani Maltā dzīvojošie senči pirms apmēram 20 000 gadu? Patiesībā šie Malta tempļi ir ļoti seni, daudz senāki par populāro Stenhendžu Anglijā. Varbūt arī tie kādreiz ir piederējuši manai ģimenei un no turienes šī urdošā nemiera sajūta? Varbūt tieši šajos tempļos mana ģimene pielūgusi savus dievus, arī Veneru? Gribot negribot kļūstu nedaudz mistiķis.

Es te runāju par savu ģimēni. Kādreiz Āfrikā mūsu bija daži tūkstoši. Cik tagad? Kur mēs esam izkaisīti pasaulē, un cik no ikdienā sastaptajiem cilvēkiem uz ielas ir mana ģimene, kas šajos 50 000 gados veikusi ceļu no Āfrikas, caur Arābijas pussalu uz Šeņjēni, un mūsu mīlo un tik pazīstamo Ziemeļeiropu un Latviju, lai no Salaspils Laukskolas, no Burtnieku Zvejniekiem un citām vietām nonāktu tur, kur katrs tagad mitam?

Lai jums veiksmīga diena, mani Āfrikas, Arābijas, ķeltu, Laukskolas un Zvejnieku radi! Un jums no Eirāzijas stepēm – lai arī jums veicas! ♂

Nezīnu, kā jums, bet mani dažreiz pārņem sajūta, ka ir par maz katru dienu iet uz darbu, nākt mājās, ieslēgt televizoru, noskatīties kārtējo filmu vai vietējo politiku plēšanos kādā no TV diskusiju raidījumiem, bet rīt to visu sākt no gala... Gribas sajūst savu piederību kaut kam lielākam, paliekošākam. Atkal jau tie *gulbji*...

Un tā vienu dienu es nejausi izlasīju, ka Amerikas Nacionālās ģeogrāfijas biedrības žurnāls *National Geographic* kopā ar kompāniju *IBM* sācis projektu, kura mērķis ir izpētīt, kā cilvēks pavisam nesenā pagātnē (salīdzinot ar mūsu

Zemes vecumu), proti, pirms apmēram 60 000 gadu, pametis savu dzimteni Āfrikas austrumos un devies plašajā pasaulē. Izrādās, ka to noskaidrot nemaz nav tik neiespējami. Mūsu gēni ļauj ne tikai strīdīgos gadījumos noteikt bērna vecākus vai atrast noziedzniekus, bet spēj identificēt arī mūsu katru radus daudz tūkstošu gadu garumā.

Par šā projekta dalībnieku var kļūt ikviens. Un arī es izlēmu savā jubilejā sev dāvināt šo prieku. Tas gan nebija pilnīgi par baltu velti, bet, iemaksājot samērīgu naudas summu, man tika atsūtīts piederumu komplekts, lai, pakasot vaigu no iekšpusēs, varētu iegūt savu «ģenētisko materiālu» un,